

העו"סות מצטרפות למחאה ההמונית

עמ' 3

זוהדרק

زوهدريخ ZO HADEREKH

גיליון 10 / 8 במארס 2023

(איור: תומר טולדנו)

התקפות קשות על קורבנות ותביעות השתקה של תוקפים נגד קורבנותיהם נפוצות ברבים. בעיות אלה נובעות בין היתר מאימוץ הרשת החברתית בתור "הקריאה בכיכר העיר" וכתחליף למערכות צדק שאינן מתפקדות בנושאים אלה. גם בישראל, הטיפול הפלילי בעוולות מיניות הוא לרוב אכזרי כלפי הנשים הנפגעות. התהליך גם מקל באופן בלתי סביר בעונשים המוטלים על התוקפים, המנצלים והמבזים. הסנקציה הפלילית המעטה העניקה לסנקציה הציבורית, המתאפשרת הודות לפעילות ברשתות החברתיות, מעמד של פתרון עיקרי עבור תנועת הנשים.

בתקשורת מציגים לא אחת את דרך הפעולה של "מי טו" כהשגת גבול מצד הנשים, וכמתקפה נקמנית ובלתי הגיונית כלפי גברים שפגעו בנשים. אמצעים שנקטה התנועה כונו "ג'יהאד" וחשיפת עוולות כונתה "מעשה לינץ'". קשה שלא לגחך על כך שבמציאות בה נתונה המשטרה בידיים גבריות ומגלה סלחנות כלפי גברים שתוקפים, אונסים, מנצלים ומבזים נשים, פעולת התלונה על העוול היא זו המכונה לינץ'. גם במרחב הפוליטי, ביקורת שמותחות נשים על פרקטיקות המדירות, מפלות, מקטינות או פוגעות בנשים נענית בקריאות שבר וזעזוע. נדמה, כי בכל נושא אחר דווקא מותר להתווכח, אך כאשר הפן המגדרי נוסף, הביקורת בלתי לגיטימית. גם היום, קיים תת-ייצוג של נשים בזירה הפוליטית (גם במק"י ובחד"ש).

המשך בעמוד 6

ביום האישה, 8 במרס, חיוני להפנות את המבט למצבו העדכני של מאבק הנשים לשוויון אמיתי בחברה. אם תשאלו את הגבר הממוצע, הוא יטען כי המאבק הפמיניסטי עצום, מנצח, מוגזם ואף מגוחך. הגיחוך, אפוא, ייראה על פניו גם אם לא ישתמש במילה המדויקת.

ואילו הנשים מרגישות תקועות במציאות שלא חדלה להפלותן, והממסגרת אותן בתפקידים מוגבלים הנוחים לחברה הגברית. ואם לא די בכך, נאמר להן כי "התקדמו יפה כל כך", ולכן לא קיימת כל סיבה להמשיך המאבק על חייהן, מקומן, מעמדן, ביטחונן וייצוגן.

לפני שש שנים צעדה התנועה הפמיניסטית הליברלית והמערבית צעד גדול קדימה עם הולדת תנועת "מי טו". זו הציפה על פני השטח את ההטרדות, הביזוי והניצול המיניים על כל גווניהם. הרשת החברתית שימשה מצע הולם להפצתן ההמונית של עשרות אלפי עדויות נשים מכל רחבי העולם. כך, כמו באבחת חרב, כבר אי-אפשר לטאטא את התופעה מתחת לשטיח.

המחאה נפוצה ברחבי העולם, והשפעתה חלחלה לכל תחומי המרחב הציבורי. זו שינתה לחלוטין את צורת השיח על עוולות מיניות בתקשורת ובשיח הציבורי. נשים הפכו מוגנות מעט יותר, אך הגברים, ככל קבוצה שלטת, לא נוגחים לקבל שינויים כאלה בטבעיות.

"מי טו" והנורמליזציה של חשיפת עוולות מיניות גררו לא מעט בעיות: למשל, העדר מנגנון בירור עובדתי ואובייקטיבי; והעדר תקנים למיצוי דין, לתיקון ולשיקום.

מכתבים למערכת

איני יכול לעמוד מנגד

אני בן 27, סטודנט לתואר ראשון בחינוך על יסודי והוראת היסטוריה, מקרא ותרבות ישראל. גדלתי והתחנכתי בקיבוץ כפר מסריק בגליל המערבי, סיימתי 12 שנות לימוד עם בגרות מלאה, התנדבתי לשנת שירות בפנימייה לנוער בסיכון בפרדס חנה, וב-2014 התגייסתי לשירות חובה בתור לוחם בחיל השריון.

במשך שלוש שנים עמדתי בגבולות עם סוריה ועזה, תפסתי קווים וביצעתי מעצרים בגדה המערבית. כיום אני מבין שאיני יכול עוד לעמוד מנגד.

איני יכול עוד לעמוד מנגד ולראות כיצד המדינה שלי שולחת צעירים כמוני לבצע פשעי מלחמה בשם הציונות, הדגל והדת. תחת הצדקה של הבטחה אלוהית, הם לוקחים חלק בנישול קרקעות, בהרס של תרבות ובשרידי הקולוניאליזם בעת המודרנית.

איני יכול עוד לעמוד מנגד ולראות כיצד המדינה שלי גוזלת זכויות וחירויות מעם אחר, וגוזרת על בני אדם חרפת רעב וחיים עלובים, טראומות, סבל, עוני ומוות - הכל בשם פונדמנטליזם דתי.

איני יכול עוד למלא אחר שאיפותיהם המשיחיות וההזויות של גזענים לאומניים ופנאטים דתיים דוגמת שמחה רוטמן ואיתמר בן גביר. אלה חולמים ופועלים למען חזון בית המקדש השלישי והממלכה היהודית הדתית מהירדן ועד הים. לשם כך, הם מוכנים לפגוע בבני אדם חפים מפשע.

איני יכול עוד לעמוד מנגד שעה שעברייני מנהיג את המדינה ומוביל אותה לעבר דיקטטורה ומשבר חוקתי. הוא אף הכניס לכנסת טרוריסטים יהודים, רק כדי לברוח מאימת הדין.

הנרטיב של "שמירה על הביטחון" התפוגג מזמן. בצעדים שנוקטת הממשלה אין כל כוונה לשמירה על ביטחון האזרחים. בפלסטין ובישראל נהרגים חפים מפשע מדי יום; מבצעים צבאיים מדממים מתרחשים בכל ארבע שנים; וכשם שלגברים חרדים ולנשים דתיות מותר שלא להתגייס מסיבות כאלה ואחרות, כך גם עלינו, הציבור החילוני חלה חובה מוסרית לסרב לשרת בשטחים.

אני מבקש שלא תתייחסו אליי כאל מתלהם. אני אדם בוגר בעל מחשבה ביקורתית, ובעל ערכים אותם רכשתי במהלך חיי. לכן הגעתי להחלטתי בצורה מושכלת ומפוקחת.

ההיסטוריה מלאה סכסוכים קשים ועקובים מדם הרבה יותר מהסכסוך הישראלי-פלסטיני. הם נפתרו ברובם בדרך של הידברות ומשא ומתן. אינני מכיר דרך טובה לפתרון סכסוכים בין בני אדם שלא דורשת שיח. אלימות וטרור יגררו עוד אלימות וטרור - הם לעולם לא יהיו הפתרון.

לא הגענו לעולם כדי להילחם ולהרוג זה את זה. ערך החיים חשוב מכל, ואני מבין כי המשך השתתפותי במעגל האלימות ובהנצחת הכיבוש הישראלי של שטחי הגדה המערבית והעם הפלסטיני, רק מרחיק אותנו מפתרון הסכסוך.

סמ"ר (מיל') נירון מזרחי, תל-אביב

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

מטומטמים, ללא הבדל גזע, דת ומין

"אנחנו מדינה של מטומטמים. 9.3 מיליון מטומטמים, ללא הבדל גזע, דת ומין. עובדים קשה ומקבלים יחס של זבל. מרוויחים משכורות דלות ומשלמים מחירים מופקעים. ישראל היא כאילו מדינה מתקדמת ומפותחת, אבל בפועל היא מדינת עולם שני עם איים של עולם ראשון בהייטק. 9.3 מיליון מטומטמים שנותנים לממשלה אחר ממשלה אחר ממשלה לדכא, להפריד, לשבור, לחלק ולאפשר לבינוניים בשלטון להמשיך בשיטה שדופקת את כולנו. במקום לעסוק כל היום מבוקר עד ליל באיכות חיינו, אנחנו עדר כבשים שהולכים כצאן לטבח. נופלים פעם אחר פעם בספינים של הממשלה, של האליטה. בראש ובראשונה, שיטת ההפרדה. כולנו קבוצות. למרות שהמצב הכלכלי דופק את כולנו, כל אחד חושב במושגים של עצמו. הערבי סובל, החרדי סובל, החילוני סובל, המזרחי סובל, האשכנזי סובל, ההייטק הנמוך סובל, ובמקום להתאחד כולם רבים אחד עם השני על הפירורים."

חיים לוינסון, "הארץ", 24.2

הצעת חוק: אסור לנכוח בכנסת

"הרשת געשה לאחר השידור הגזעני של ח"כ אלמוג כהן (עוצמה יהודית) במליאת הכנסת, בו כינה חברי כנסת מסיעת חד"ש-תע"ל בשמות של חיות וביזה אותם בחיקויי קולות בעלי חיים. חברי הכנסת אחמד טיבי ועופר כסיף (חד"ש-תע"ל) יחד עם נעמה לוימי (העבודה) הציעו להוסיף תיקון בחוק חסינות חברי הכנסת. לפי התיקון, חבר כנסת לא ינבח ולא יפעה במליאת הכנסת ובדיוני ועדותיה. הוצע כי חבר כנסת אשר יפר הוראה זו ייקנס בסך 50 אלף שקל ויוטל עליו מאסר בן שנה וחצי. בנימוק להצעת החוק, לעגו השלושה לחבר הכנסת הגזען והציעו בזה הלשון: 'היה וחבר הכנסת הפועה ו/או גובח ו/או משמיע קולות בשפות של חיות/ בהמות אחרות חבר קואליציה - יקודם לתפקיד סגן שר בתוך שלושים יום מיום נביחתו. דברי הסבר: הצעת חוק זאת באה לעגן בחקיקה את זכותם של חברי הכנסת החברים בקואליציה להתבהם והזכות הטבעית שלהם לביזוי חברי הכנסת מהאופוזיציה, זילות השיח, מוסד הכנסת, על כל חלקיו, במליאה ובוועדות השונות'."

ידיעה שפורסמה באתר "זו הדרך", 25.2

הרב מסביר איך ניתן למנוע רעידת אדמה

"הרב הראשי של ירושלים, שלמה משה עמאר, התייחס בשיעורו השבועי לרעידות האדמה שהורגשו לאחרונה בישראל ותלה את ההתרחשויות 'בעוון משכב זכר'. הרב עמאר, לשעבר הרב הראשי לישראל, שידוע בהתבטאויותיו הפומביות נגד הקהילה הגאה, המשיך ואמר: 'כל המומחים אומרים שעל פי הטבע צריך להיות פה רעידת אדמה, השם הראה לנו מה הוא עושה בכמה שניות, איך אפשר להיות אדישים, איפה האחריות כלפי העם?'"

יקי אדמק, "זואלה", 26.2

סופר-אלנקוה נאמת בהפגנה בירושלים נגד ההפיכה המשטרית, 25 בפברואר 2023 (צילום: עו"סות דמוקרטיות)

עובדות סוציאליות נרתמות למאבק בהפיכה

מוחלשות מהססות להצטרף למחאה כי הן לא תופסות את בית המשפט כמי שמגן עליהן. אנחנו מבקשות לנצל את אירועי המחאה כדי להציף את הנושאים האלה, וכדי להציב את מדינת הרווחה כתכלית שיש לשאוף אליה.

מאבק העובדות הסוציאליות ניכר מאוד בשטח בשנים האחרונות. אתן משיכות בו?

איגוד העובדות הסוציאליות מוביל את המאבק על השכר ותנאי העסקה. אנחנו מנסות לאתר ממשקים משותפים עמו. רבות מאיתנו פעילות בשני הארגונים. האיגוד לא מוכן לגבש עמדה בנוגע להפיכה, כי הוא חלק מההסדרות ומייצג גם עובדים התומכים בה. קראנו לאיגוד לצאת נגד ההפיכה, אך כרגע הוא לא נענה. עם זאת יש לציין כי ענבל חרמוני, יו"ר האיגוד, נענתה לדרישה באופן פרטי.

עו"סות דמוקרטיות ימשיך לפעול לאחר המחאה נגד ההפיכה?

לטעמי, ההתארגנות מנצלת הזדמנות מעולה לשלב עובדות ועובדים בפעילות פוליטית, ולכן לא משנה תחת איזה שם היא תנוהל. העומס המובנה על העובדות והעובדים הוא קשה מאוד. עם זאת, ראינו מחאות רבות של עובדות סוציאליות בשנים האחרונות. השחיקה של המקצוע מתרחשת כבר שנים רבות ומכיוונים רבים. אחד הביטויים הוא חלחול המדיניות הניאו-ליברלית למקצוע. עובדים סוציאליים רבים תופסים את המקצוע כעבודה פרטנית המעניקה טיפול רגשי, ולא כדרך לקדם שינוי.

בעבר, ההסתכלות של המקצוע הייתה הוליסטית. היא שילבה בין פעילות פרטנית לקהילתית וגיישה סוכני שינוי. כיום, ההכוונה באקדמיה היא עזרה לאנשים דרך הקשבה, ובאופן מצומצם דרך מיצוי זכויות. זו כמובן מגמה עולמית, אך בארץ היא מוגברת: הסכסוך הישראלי-פלסטיני גרם להחלשה של כל התחומים החברתיים. באופן כללי התקווה נשחקה, ואיתה - המחשבה על אפשרות לשינוי ולתיקון חברתי. לכן, עובדות סוציאליות מרגישות שאין להן קול מספיק חזק. במובן הזה חשוב לנו לפעול מתוך המשבר הנוכחי. האכזבה מההפיכה המשפטית והכעס עליה מניעים אותנו לקרוא להשיב את האידאולוגיה למקצוע.

תום קורי

מאבק העובדות הסוציאליות שימש בשנים האחרונות דוגמא למאבק התובע לקדם מדיניות רווחה ותיקון חברתי ורוחה את המגמה הניאו-ליברלית המעמיקה. כעת, בימי המחאה נגד ההפיכה המשטרית, ממשיכות העובדות הסוציאליות לעמוד בחזית המאבק. הן דורשות לשלב את הקריאה לדמוקרטיה עם התביעה לקידום מדיניות רווחה. השבוע ראיין "זו הדרך" את רותי סופר-אלנקוה, ממובילות הארגון "עו"סות דמוקרטיות" - התארגנות חדשה, המשמיעה את קולן של העובדות הסוציאליות במסגרת המחאה:

מה הביא אתכן להקים את הארגון?

התחלנו את הפעילות במהלך חודש ינואר מתוך הצורך שלנו כעובדות סוציאליות להשמיע את קולנו המקצועי במחאה נגד ההפיכה המשטרית. הקוד האתי והערכים של עבודה סוציאלית הם קודם כל צדק חברתי, שוויון, זכויות אדם ושינוי חברתי. זיהינו שנושאים אלה חסרים במחאה ושוליים במרחב הפוליטי בכלל.

בארגון חברים כ-600 אנשי מקצוע. זו התארגנות לא רשמית, המנסה לשלב חשיבה משותפת ופעילות שטח. חברים בארגון גם סטודנטים, הפועלים בשטח כבר בשלב מוקדם של הלימודים. אנחנו מעוניינות לשלב בארגון קהלים חדשים.

מה מייחד את הפעילות שלכן במסגרת המחאה ההמונית?

תחילה קמנו כקבוצת חשיבה, וזו הפכה קבוצת פעולה. כלומר, הפעילות שלנו דינמית. נשמעים בקרבנו קולות הקוראים להמשיך בפעולה מעבר לדרישה להפסקת החקיקה שמובילה ממשלת הימין, ולקדם שינוי מעמיק. כעובדות סוציאליות, אנחנו שואפות באופן עקבי לגבש מדיניות מיטיבה יותר מזו הקיימת. במובן הזה, מערכת המשפט לא בהכרח שותפה לשאיפותינו. בג"ץ מעולם לא עמד בפרץ נוכח הפרת זכויות חברתיות, ואינו תופס עצמו כמגן עליהן. למעשה, על ההגדרה של זכויות חברתיות כזכויות אדם נמתחת ביקורת ללא הרף. קבוצות מוחלשות נהנות לעתים רחוקות מפסיקות בית המשפט ולרוב דווקא סובלות מהן.

זה מרכיב בביקורת שלנו על המערכת המשפטית. היא לא התערבה מספיק בתהליך הניאו-ליברליזציה ואפשרה את התפוגגות מדינת הרווחה. אנו סבורות, שקבוצות אוכלוסייה

המפלגה הקומוניסטית הישראלית רואה במאבק לשוויון הזכויות של הנשים בכל התחומים חלק בלתי נפרד מהמאבק להגנת החירויות הדמוקרטיות ונגד הדיכוי על כל צורותיו. נמשיך ללא לאות במערכה לביעור האפליה, הדיכוי והאלימות כלפי נשים ולמען שוויון האישה וחזקת מעמדה.

כוחות הכיבוש עצרו באלימות

צעדת סולידריות בחווארה

כוחות הכיבוש מנעו (3.3) ממאות פעילי שלום ישראלים להיכנס לעיירה חווארה בשטחים הפלסטיניים הכבושים, תוך שימוש ברימוני הלם. הצבא הוציא צו שטח צבאי סגור לכל האזור, ומנע מהאוטובוסים שבהם נסעו הפעילים להיכנס לעיירה. נוכח זאת, החלו הפעילים לצעוד ברגל, וקיימו מחאה על הכביש המוביל לחווארה. בין המשתתפים היו חבר הנהגת מק"י, ח"כ לשעבר דב חנין (חד"ש), יו"ר הכנסת לשעבר אברהם בורג וח"כ לשעבר מוסי רו (מרצ). לפחות ארבעה פעילים נעצרו, ונוספים הוכו בידי חיילים. שוטרים שהיו במקום התעמתו עם בורג והפילו אותו לקרקע.

יצוין כי הצבא חסם את כניסת האוטובוסים של פעילי השלום לחווארה אך אפשר למתנחלים לנסוע בכביש 60, העובר דרך העיירה. המשתתפים בהפגנה נשאו שלטים נגד הכיבוש, וקראו: "איפה הייתם בחווארה?" לעבר כוחות הכיבוש. עוד קראו "לא לכיבוש" בעברית ובערבית. לדברי ח"כ עופר כסיף (חד"ש), "כוחות הכיבוש השליכו רימוני הלם על משתתפי צעדת הסולידריות לחווארה ועצרו אותם באלימות, אך כאשר התחולל פוגרום המתנחלים הם עמדו מנגד. לאלימות זו ולאלימות נגד מתנגדי ההפיכה המשטרית מקור זהה: הממשלה הרודנית והפשיסטית".

משלחת של קונסולים אירופים ביקרה בבוקר בהפגנות בחווארה כדי לעמוד מקרוב על היקף הנזק שגרם פוגרום המתנחלים. "אנו מגנים את מעשי האלימות כלפי הפלסטינים, דורשים להגן עליהם, וקוראים למצות את הדין עם המתנחלים העבריינים", אמרו חברי המשלחת.

ממובילי מאבק החלוקים הלבנים:

"ההפיכה השלטונית תפגע בבריאות"

פרופ' חגי לוין, מראשי מאבק החלוקים הלבנים, נאם בהפגנה בעד הדמוקרטיה בעיר רחובות. הוא מתח ביקורת נוקבת על הזלזול של הממשלה בחיי אדם ועל הפגיעה של ההפיכה המשטרית בבריאות. להלן דבריו:

"האיוונים והבלמים בין הרשויות בישראל מגינים על הבריאות. הם מגינים על כולנו, ללא הבדל דת, גזע, מין או עמדה פוליטית. המערכת המשפטית מגנה על זכויותיו של אסיר להתחסן; על זכותה של אישה לקבל טיפולי פוריות; על זכותו של ילד לנשום אוויר נקי; ועל זכותו של חולה במחלת נפש לתנאי אשפוז נאותים. המערכת המשפטית מגנה על הזכות של כולנו למנהיגים ולנציגים לא מושחתים; ועל זכותנו לחיות במדינה בה תהליך קבלת ההחלטות נקי משיקולים אישיים.

"לפני מספר שבועות רעדה האדמה, וליבנו יוצא אל הנפגעים. ראש עיריית בית שאן, זקי לוי, חבר הליכוד, אמר כי 'על בג"צ להורות לממשלה לפעול כדי למגן את התושבים מרעידות אדמה'. אם ההפיכה תעבור, לא תתקיים ביקורת שיפוטית ובג"ץ יחדל מלהתקיים. לא יפעל עוד גוף שתפקידו למשוך בדש המעיל של ראש הממשלה ולהזכיר לו לדאוג לרווחת הציבור ולא רק לעצמו. מי שרוצה לתקן את שיטת המשטר והמשפט בישראל, חייב לעשות זאת בדיינים נקיות".

גילוי דעת של המפלגה הקומוניסטית

נהדוף את המתקפה

נגד זכויות הנשים

לרגל יום האישה הבינלאומי, ה-8 במרס 2023, אנו מברכים את חברותינו, את כלל הנשים הערביות והיהודיות ואת כל הנשים הנוטלות חלק במאבקים לשחרור מדיכוי ולשוויון זכויות מלא.

אנו מברכים את הנשים התובעות להשכיך שלום בין העמים והנאבקות למען חברה טובה יותר. ציבור רחב של נשים כבר משתתף באופן פעיל במאבקים למען צדק, שוויון ושלום.

אנו מצדיעים לנשים הפלסטיניות בשטחים הכבושים הלוחמות לעצמאות ולמען חירות בני עמך, ואשר מתמודדות מדי יום עם צבא הכיבוש ועם כנופיות המתנחלים ופשעיהם.

ממשלת נתניהו ובני גביר אימצה תפיסה פשיסטית, הגוררת את הציבור כולו לתהום ככל התחומים. ממשלה זו חותרת תחת הדמוקרטיה הישראלית המוגבלת ממילא. היא נערכת לרמס רבים מההישגים בתחומים של מעמד האישה ושל זכויות חברתיות, אשר הושגו במאבקים רבים שהובילו נשים ערביות ויהודיות.

מערכה יהודית-ערבית רחבה

נמשיך להיאבק לסיום הכיבוש, להפסקת הנישול והריסת הבתים ולעצירת ההתנחלויות ופשעי המתנחלים; נמשיך לפעול נגד חוקים גזעניים כחוק הלאום, חוק קמינץ והחוק נגד איחוד משפחות שחוקק במיוחד נגד משפחות פלסטיניות; נתמיד במאבק להפסקת כל צורות האלימות נגד נשים.

חיונית מערכה יהודית-ערבית רחבה ביותר לבלימת המגמות הפשיסטיות. אנו קוראים להמוני הנשים הערביות והיהודיות להיאבק יחד ובאופן פעיל בהתנגדות למדיניות של הממשלה הימנית-הקיצונית. ממשלה זו פועלת להרחיק מהמגרש הפוליטי ולהשאירן מאחור באמצעות קידום חוקים המערערים את מעמד הנשים במישורים הציבורי-הפוליטי והאישי.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית מחזקת את ידי החברות הערביות והיהודיות, אשר הובילו וממשיכות להוביל פעילות חברתית מגוונת ומאבקים להגנת זכויות הנשים והילדים, נגד הכיבוש ונגד כל צורות האפליה והגזענות. בהתמדתן זו הן זוכות להערכה ולכבוד.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

פערי השכר המגדריים בקפיטליזם

לא עובדות בחינם: הפגנת עובדות בתי הספר בתל אביב, נובמבר 2022 (צילום: הסתדרות המעו"ף)

כמה מהגורמים לפערי השכר מכונים לעתים "הפער הבלתי מוסבר": העובדה כי עבור אותה עבודה ובאותם תנאי העסקה, מקבלת אישה שכר נמוך יותר בממוצע. על פי החוק הנוכחי, רק פער זה - אם יוכח כי מקורו באפליה - הוא בלתי חוקי.

חשוב להדגיש כי במקומות עבודה בהם נחתם הסכם קיבוצי הקובע תארים ותיאורי משרה בצד סולמות שכר - יורד ואף נעלם לחלוטין "הפער הבלתי מוסבר" בשכר בין נשים לגברים.

הסיבה האמיתית לפערי השכר בין גברים לנשים

בפועל, כל הפערים נובעים מאפליית נשים בחברה: החל ברמת הציפייה מילדות בתחומי הלימודים, דרך התפקוד החברתי השונה המצופה משני המינים, דרך פערי ההשכלה במקצועות המדעיים וכלה בחשיפתן של נשים באופן בוטה הרבה יותר ללחצי המעסיקים בשוק הקפיטליסטי.

ניתוח מעמדי של המציאות מראה כי אפליית הנשים היא חלק בלתי נפרד מהמערכת הקפיטליסטית. נשים היו ונתרו קורבן זמין יותר לניצול מעמדי: שכרן נמוך יותר, ועקב כך מצבן החברתי ירוד יותר. בשיטה הקיימת, ניתן לשלם להן פחות, וערך השעה והמשרה שלהן נמוך יותר. התוצאה היא אפליה שאחד מביטוייה הרבים הוא - תשלום שכר שונה עבור עבודה זהה.

לאחר כשלושים שנות עבודה בתחום דיני העבודה, ביכולתי לקבוע בביטחון כי לא קיימת אפשרות להתמודדות משפטית עם בעיית השכר במקצועות הנשיים. אפילו לא אחד מבתי הדין בישראל סבור כי יש להתערב בפערים, ולא קיימת דרך חוקית לתקוף אותם. נוסף לכך, בתי הדין מעניקים תוקף חוקי כמעט מלא לפערי שכר הנובעים מאחוזי משרה ומאי-הכללת תשלום עבור נסיעות, כוננויות ועוד.

דרך המלך להתמודדות אמיתית ושוויונית עם פערי השכר המגדריים אינה זו המשפטית, אלא המאבק במשטר הקפיטליסטי. חיוני להיאבק במעסיקים מחד גיסא, ובמבנים החברתיים הפטריארכליים מאידך גיסא.

מור סטולר

התחושה הכללית הרווחת בימינו בקרב הציבור ואף בקרב הנשים, היא שמעמד הנשים בשוק העבודה שוויוני לזה של הגברים.

גם מבחינת החוק והמודעות אליו, קיימת תחושה כאילו החברה הגיעה כבר אל המנוחה והנחלה: כולם יודעים, ובעיקר מעבידים ואלה המועסקים בתחום המכונה משאבי אנוש, כי החוק מחייב שוויון בשכר ובתנאי העבודה. גם העובדות ברובן יודעות זאת.

על פני הדברים נדמה, כי קיים קושי רב להפלות על בסיס מגדרי בשנת 2023. יתירה מכן, חובת הדיווח החדשה על פי "חוק שכר שווה לעובדת ולעובד" - שהניבה את דוחותיה הראשונים לקראת סוף שנת 2022 - מלמדת לכאורה על היעדר כמעט מוחלט של פערי שכר מגדריים הן במגזר הציבורי הן במגזר הפרטי. מחקר שפרסם החודש מרכז טאוב למחקר חברתי קבע על בסיס דוחות אלה, כי פערי השכר המגדריים בישראל עומדים על 3.5% בלבד.

לא משנה כמה נתונים אציג בפני גברים וגם בפני נשים צעירות ומשכילות, התגובה הרווחת היא שפערים מגדריים הם נחלת העבר, וכי כיום הכל תלוי ביכולותיה וברצונה של האישה עצמה. אם תרצה - תלמד יותר, תעבוד יותר וגם תשתכר יותר מהגבר; אם לא תרצה - תגדל את הילדים ובעלה יפרנסה. האישה, כך טוענים, חופשיה לבחור. היא זו שבחרת לעבוד במקצועות בלתי מתגמלים; בהיקף משרה שלא מזכה אותה בתשלום שעות נוספות; או במשרה שאינה כוללת אחזקת רכב.

אני מניחה כי קוראי "זו הדרך" מכירים היטב את חוסר ההתאמה בין תפיסה זו לבין המציאות. עם זאת, אבקש להביא את עיקר הנתונים בעניין פערי השכר המגדריים בישראל, שהם מהגבוהים ביותר במדינות המפותחות.

הסיבה ה"רשמית" לפערי השכר בין גברים לנשים

פער השכר הממוצע בין גברים לנשים בישראל עומד (נכון ל-2018) על 35% בשכר ברוטו ועל 28% בשכר נטו.

דהיינו, די בכך שאדם נולד גבר כדי להבטיח שהשכרותו תהיה גבוהה בשליש (בממוצע) מזו של אדם שנולד אישה. פערי השכר הרחבים ביותר בישראל בין נשים לגברים נמצאו בקרב יהודים לא חרדים. בקרב האוכלוסייה הערבית, הפער מעמיק עקב כניסת נשים נוספות למעגל העבודה. בקרב האוכלוסייה החרדית, הפער מצטמצם עקב כניסת גברים בלתי מיומנים לשוק העבודה.

בניגוד למחשבה הרווחת, פערי השכר באים לידי ביטוי לא רק בהיקפי המשרה ובשעות הנוספות, אלא גם בשכר הבסיס לשעה. בממוצע, עומד הפער הזה על 18%.

הפערים קיימים למרות היתרון בו מחזיקות העובדות בתחום ההשכלה: בקרב העובדות 37% הן בעלות השכלה אקדמית לעומת 18% בקרב העובדים (גברים). אלמלא יתרון של הנשים מבחינת השכלתן, היו הפערים משמעותיים בהרבה. פערי השכר השעתיים נשמרים גם כלפי נשים שאינן אימהות לילדים קטנים.

אלה המנסים לאיין את טענות האפליה מיחסים משקל רב לשאלת אחוז המשרה (נשים נאלצות לעבוד פחות שעות הן מטעמים משפחתיים שונים הקשורים לתפקידן בבית, הן מפאת סירוב המעסיק להגדיל את שיעור המשרה שלהן). עוד הם מצביעים על העובדה כי נשים עובדות בענפים נשיים בהם השכר נמוך: חינוך, רווחה, מזכירות, בריאות, סיעוד.

אין דמוקרטיה בלי שוויון לנשים

המשך מעמוד השער

גברים. מעט מאוד נשים שותפות בתהליכי קבלת ההחלטות במשק, הן במגזר הפרטי והן בזה הציבורי. בממשלת נתניהו-בן גביר ישנן רק חמש נשים שרות ואישה אחת בלבד מכהנת כמנכ"ל במשרד ממשלתי.

הנשים והמבנה הפטריארכלי

המבנה הפטריארכלי, השמרני והמסורתי של החברה פועל ללא הרף, גם מאחורי הקלעים, ומשפיע על מעמדן ועל האפשרויות הפתוחות בפניהן. הוא מערער את תחושת הביטחון האישי שלהן: חלק משמעותי מהאלימות כלפי נשים הוא אמצעי ענישה על העצמאות שהן מגלות בחייהן, בניגוד לעמדות בני זוגן או משפחותיהן. הוא ממסד את אפליית הנשים גם בתעסוקה: נשים מוסללות לתפקידים "טיפוליים", התואמים את תפקידן המסורתי כעקרות בית, ונחסמת בפניהן הגישה לתפקידי הנהגה וקבלת החלטות.

המודל החברתי המסורתי והשמרני ממסד גם את דימוי גופן בגבולות אידיאל יופי המסב לא אחת סבל רב. מיניותן ממשיכה להיות ממוסגרת כאובייקט של תשוקה גברית. בגופי אכיפה כגון משטרה ובתי משפט, וגם בספרי לימוד ובתקשורת ההמונים, רווחת התפיסה שהאישה אחראית, או לפחות תורמת לאלימות כלפיה: האישה יצאה מהבית בלבוש מגרה והיא זו שבילתה לבדה בלילה או הסכימה לפגישת. על כן, עליה להיענש ולהיות חסרת הגנה - אובייקט שמותר לתפוס, לנצל ולבזות ללא השלכות.

הנשים ברובן מנהלות את חייהן בחברות מסורתיות. חלוקת התפקידים המסורתית בין גברים לנשים נתפסת בהן עדיין כטבעית. עדיין רווחת הציפייה מנשים להיות האחראיות לתחום הפרטי, שעה שגברים חולשים על הזירה הציבורית.

מתעקשות שלא לשתוק

מאבקי הנשים נגד אפלייתן לרעה החלו עוד במחצית המאה ה-19 ונמשכים מאז. למאבק מצטרפות נשים ממגזרים שונים. הדוגמא הבולטת לכך בשנים האחרונות היא זו של נשים חרדיות הנאבקות על מימוש זכותן לייצג את החברה שעמה הן נמנות. נשים חילוניות וגם דתיות נאבקות במסד הדתי האורתודוקסי. המוחק את הנשים מכל תחומי המרחב הציבורי - החל בשירת נשים באירועים רשמיים וכלה בתפילה במקומות קדושים.

בדצמבר 2018, בתגובה להצטרבות מקרים של רצח נשים, הכריזו ארגוני נשים בארץ על שביתת מחאה. רבבות נשים וגברים נטלו חלק באירועים שאורגנו באותו יום בערים הגדולות, באוניברסיטאות ובצמתים ברחבי הארץ.

נושא שוויון האישה הוא מרכיב חשוב גם במאבקים ההמוניים הנוכחיים להגנת המרחב הדמוקרטי, נגד עריצות ההון והשלטון ונגד הכפייה הדתית.

עם זאת, בכל המאבקים הללו הנשים עוֹדֵן נמצאות למטה. בחברה הישראלית, הגברים הם אלה ששולטים בפוליטיקה, בהון, בדת, וגם בארגוני העובדים. הביקורת הנשית על השלטון הגברי נמתחת לאורך תחומי החיים השונים, אך בכל הזדמנות נאמר להן שמוטב להן לשתוק.

אך הנשים מתעקשות שלא לשתוק. חיוני להיאבק ולומר את האמת, גם כשהיא לא נעימה, וגם כשעצם אמירתה עלולה לפגוע בנשים. אם הנשים ימשיכו לשתוק, הן לא יישארו במקומן, אלא יחזרו לאחור.

אלה המפגינים חוסר סבלנות כלפי נשים המעידות על עוולות שחוו כמו גם אלה המנידים בראשיהם והמגלגלים את עיניהם, מנסים בכל כוחם להציג את הנשים כקטנות, כהיסטריות, כלא הגיוניות וככאלה שאין לקחת את טענותיהן ברצינות. לעומת קהלים אחרים הנאבקים באפליה ובדיכוי, הנשים הן רוב בחברה למרות שהיחס אליהן הוא כאל מיעוט. הזלזול הוא גם התנשאות: האישה הקטנה והחמודה כבר קיבלה זכות הצבעה וגם יוצאת לעבוד - אז מדוע היא ממשיכה להתלונן?

בפועל, נרשמה עליה בהיקף רצח נשים בישראל: בשנה שעברה, עלה ב-50% מספר הנרצחות לעומת קודמתה. פערי השכר בין גברים לנשים נותרו גבוהים ומרבית הבכירים הם

מציבות קו אדום לשלטון הימין

מחאת הנשים נגד שלטון הימין תגיע לשיאה השבוע, עם שרשרת אנושית נשית אדומה לאורך הארץ, אוהל מחאה אדום מול משרד ראש הממשלה ומיצג "סיפורה של שפחה" הגדול ביותר שנראה עד כה - אלפי נשים בעשרות מוקדים.

מתנועת "בונות אלטרנטיבה" נמסר: "המאבק עולה שלב - אנחנו קוראות לאזרחיות ישראל להציב קו אדום לחקיקה". הצבע האדום, שהפך לסמל מחאת הנשים, יצבע שורה של האירועים

ביום האישה הבינלאומי יוקם המאהל אדום מול משרד ראש הממשלה בירושלים, ויתקיימו בו מעגלי שיח שידונו בהיבטים השונים של ההפיכה המשטרית ובהם ההפיכה המשטרית תפגע בנשים.

כמו כן, ביום האישה בשעה 16:00 צפויות להשתתף אלפי נשים ברחבי הארץ בשרשרת אנושית ולהחזיק ידיים, כסמל לאחדותן נגד הניסיון להדיר אותנו מהמרחב הציבורי ולפגוע בזכויותינו. יישובים שבהם תתקיים השרשרת, לאורך קו החוף או במרכזי הערים תל אביב, חיפה, ירושלים, באר שבע, הרצליה, ראש העין, רמת השרון, ראש הנקרה, חריש, נתניה, שוהם, פרדס חנה ועוד.

בשבת הקרובה (11.3) יגיעו לשיאם אירועי מחאת הנשים במיצג "סיפורה של שפחה" הגדול ביותר שנראה עד כה - אלפי נשים לבושות בגלימות אדומות וכובעים לבנים, יצעדו בעשרות מוקדים ברחבי הארץ. מיצג "סיפורה של שפחה" נועד להתריע מפני הפיכתה של מדינת ישראל לתיאוקרטיה שמדירה נשים ורומסת את זכויותיהן, בדומה לעולם הדיסטופי ברומן מאת מרגרט אטווד שזכה לעיבוד טלוויזיוני מטלטל.

בתגובה לטענותיו של ח"כ שמחה רוטמן (הציונות הדתית) כי מאבק הנשים הוא קמפיין הפחדה, מייסדת "בונות אלטרנטיבה", מורן זר-קנשטיין, מסרה: "הרי אלו הדברים שבגללם אתם מקדמים את פסקת ההתגברות, למחוק את ההגנה שבג"צ נותן לזכויות נשים בישראל. אתה בעד זכויות נשים? עצור את החקיקה. אחרת? אנחנו ממשיכות".

קפיטליזם ופמיניזם לא ידורו בכפיפה אחת

של צמצום הפערים; של השקעה בתשתיות הציבוריות; של טיפוח השירותים החברתיים, ושל צדק חלוקתי. מדיניות זו לא תוכל להתממש תחת הקפיטליזם.

נהפוך הוא: במהלך העשורים האחרונים התעשר קומץ אינדיבידואלים (בעיקר גברים) במידה בלתי נתפסת. זאת בעוד שהחלק היחסי של העובדים והעובדות בעוגה הצטמצם. את הקידמה הטכנולוגית והמדעית המדהימה שהושגה בשנים האחרונות ניתן היה לתעל לשיפור איכות חייהם של ההמונים, ולהעניק להם יותר רווחה ופנאי. פיתוח שכזה היה מיטיב באמת עם נשים ומעצים אותן, אך מטרתו של ההון להמשיך ולצבור, ולא להפוך את החברה לצודקת יותר. כפמיניסטיות, עלינו ללמוד על אודות הישגיהם ההיסטוריים של מאבקי הנשים, ולהסיק מסקנות מן העבר. עלינו להמשיך ולהציב דרישות מתקדמות ולהיאבק ליישומן. רק כך נוכל לממש את המטרות הרחבות של הפמיניזם - למען הנשים כולן.

ניקול אשוף, מגזין "ג'קובין"

מאנגלית: אסף טלגם

104 שנה לרצח רוזה לוקסמבורג

רבות השתתפו באירוע לזכרם של המנהיגים הקומוניסטיים הגרמניים רוזה לוקסמבורג וקרל ליבקנכט, שנערך כמדי שנה בברלין (ר' תמונה).

המהפכנית הקומוניסטית רוזה לוקסמבורג נולדה ב-1871 בזמושץ' שבפולין. בעקבות רציחתה בברלין ב-15 בינואר 1919, כתב לזכרה המשורר ברטולד ברכט אפיטף (כתובת מצבה) שירי:

אפיטף

רוֹזֶה הָאֲדָמָה כָּכָר מִזְמַן אֲבוֹדָה.
הִיא מָתָה. מְקוֹם קְבוּרָתָהּ לֹא נֹדַע.
וּמִשׁוֹם שֶׁאֵמַת לְעֵנִי שָׁנָה,
הָעֵשִׂיר הָעֵנִיק לָהּ מִיתָה מִשָּׁנָה.
נֹחֵי בְּשִׁלְוָה.

מגרמנית: רוי גרינוולד ודורי מנור

האם הקפיטליזם מיטיב עם הנשים? שאלה זו העסיקה פמיניסטיות במשך זמן רב, והיא צפה מחדש לעתים קרובות בהקשרים שונים. בימים אלה, כאשר הקפיטליזם במצוקה, נשאלת השאלה במשנה תוקף. המחשבה הניאו-ליברלית - הנורמות, הרעיונות והמדיניות שאפשרו לתחזק את הסטטוס-קוו בארבעת העשורים האחרונים - סובלת כיום ממשבר לגיטימציה עמוק. רבים ורבות מאבדים אמון בממשלות ובקפיטליזם, ומצטרפים לתנועות אנטי-ממסדיות מימין ומשמאל.

כחלק מתנודות אלה, שוטף את העולם בשנים האחרונות גל פמיניסטי חדש, אשר בא לידי ביטוי בצורתו הגלויה ביותר בעליית התנועה החברתית "מי טו". נשים צעירות רבות מטילות ספק במודל הפמיניסטי הליברלי השולט, הגורס כי השוויון המגדרי יושג כאשר כל אישה תעשה כמיטב יכולתה להגיע לעמדות כוח ולהשפעה במסגרת כללי החברה הקפיטליסטית. ערעור זה על הפמיניזם הליברלי משולב לרוב בביקורת אנטי-קפיטליסטית.

על רקע זה, חיוני לשאול כיצד עלינו, כפמיניסטיות, לנהל את מאבקינו. במאמר זה אנסה להשיב בקצרה על שלוש שאלות לגבי הניגוד שבין קפיטליזם לפמיניזם.

האם התפשטות הקפיטליזם הועילה או הזיקה לנשים?

בהתחשב בהיסטוריה הארוכה של הקפיטליזם, קשה להשיב לכך תשובה חד-משמעית. כיצד ניתן לשקול את הרחבת האוטונומיה והאזרחות של נשים מול נוגד ניצול של עובדות ורצח של נשים ילידיות? עם זאת, אני מסכימה עם טענתו של קרל מרקס כי קפיטליזם עדיף על פיאודליזם. נשים בורגניות ואף נשים עובדות בעולם המערבי נהנות כיום מזכויות שונות במאה ה-19 רק היו יכולות לחלום עליהן.

אך כאשר אנו חוגגות הישגים אלה, עלינו להיזהר בהסקת המסקנות. בעוד שכמה מההישגים הושגו כתוצאה מתהליכי פיתוח ורציונליזציה (שהתגבשו כמרכיב בשיטת הייצור הקפיטליסטית), רבים הם מאבק פוליטי נחוץ. חוקים ונורמות נגד אפליה מגדרית, זכות ההצבעה לנשים, הגנה מפני אלימות מינית - את אלה וזכויות רבות אחרות לא העניקו לנשים לשכות המסחר. הן הושגו במאבק ממושך שהובילו תנועות חברתיות, ובראשן התנועות הפמיניסטיות והסוציאליסטיות.

האם קפיטליזם ופטריארכיה קשורים זה בזה?

בעוד שחברות פטריארכיות התקיימו בטרם התפתחות הקפיטליזם, ועלולות להתקיים אחריו, פטריארכיה היא חלק בלתי-נפרד מצורת החשיבה הקפיטליסטית. כיום, הנשים במדינות המערב הן שכירות ברובן. המעסיקים מיישמים אידיאולוגיה סקסיסטית במטרה לפלג בין העובדות לבין העובדים ולנצלם. בכך מתאפשר להציג את עבודת הנשים במרחב הביתי - עבודה חיונית לקיום החברה - כפעולה טבעית שאינה קשורה לצורה שבה מאורגנת החברה.

האם קפיטליזם מעצים נשים ומקדם שוויון מגדרי?

השוק עשוי להעצים נשים, מאחר שבעלות על הון פירושה עוצמה. אם מתמזל מזלה של אישה להיוולד להורים עשירים, או להתעשר בעצמה, היא מועצמת ומסוגלת להעצים גם את בנותיה. אולם בעלות על הון היא בהכרח לא שוויונית. הנשים ברובן המכריע לעולם לא יצברו הון שיאפשר להן להעצים את עצמן. לכן חיוני לשאוף ליישום מדיניות של הפחתת העוני;

כוחות הכיבוש בעיר חברון (צילום מתוך הסרט)

מעבדת הניסויים המדממת של הכיבוש

בעוד שהצבא תפס אז את המתנחלים כפורעי חוק ואת עצמו כזרוע הלגיטימית של הממשלה, המדינה גיבתה ללא היסוס את המתנחלים. לא רק שהמתנחלים קיבלו ומקבלים מהמדינה אור ירוק לעשות כרצונם; הם תופסים את עצמם כמבטאים את רצונה. המדינה, מצדה, לא אומרת להם אחרת. הקו שנמתח בין לוינגר לאזריה הוא לא רק תיאורטי: לוינגר נפטר בשנת 2015. כלומר, מדובר בהיסטוריה ובדמויות הרלוונטיות לימינו אנו.

אפוקליפסה מחר

הסרט כולל תיעוד ועדויות מצולמות שנועדו לחשוף את המתחולל בחברון, לרבות תיעודים של ארגון בצלם ועדויות מצולמות של חברי הארגון שוברים שתיקה. אחד הקטעים הכה גלים במהלך תקופת האינתיפאדה השנייה, 2004-2000. הוא מציג מתנחלת המכנה תושבת פלסטינית "שרמוטה" באדיקות המזכירה תפילה בכותל. דברי הנאצה נשמעים מבעד לסורגים המונעים מהתושבת הפלסטינית לצאת מביתה. התיעוד מזעזע גם היום. לדעת, הוא מזעזע לא פחות מהתיעוד של הפשע שביצע אלאור אזריה. אך ככל שהתנחלות בחברון נתפסת כמובנית מאליה בקרב ישראלים תומכי הקונסנזוס, כך נשחקת עוצמת הזעזוע למראה עדויות מהנעשה בעיר זו.

אין ספק כי יוצרי הסרט תופסים עצמם כממלאי תפקיד פוליטי: הסרט מצליח במובנים רבים לעורר את התנגדות הצופה כלפי מה שמוצג על המסך.

ועדיין נותרה השאלה: אם המראות שמציג הסרט יהיו מציאות חיינו ויתרחשו בעוד שנים ספורות בפתחי בתינו - מה הטעם לצפות בו עכשיו? תשובה אפשרית היא, כי צפייה במתחולל בחברון היא מטרה בפני עצמה. צפייה בסרט היא לא רק פעולה שנועד לחנך - נודעת משמעות לעצם חשיפת האמת. חשיפה זו היא, כאמור, עיקר כוחו של הסרט "H2 מעבדת שליטה".

הקרנת הסרט בפרדס חנה כרכור בוטלה עקב לחצים פוליטיים. הסרט מוקרן בימים אלה בסינמטק ירושלים.

דורית גרסטנפלד

הסרט התיעודי "H2 מעבדת שליטה" מצהיר על כוונת הבימאים עידית אברהמי ונועם שיזף כבר בתחילתו: "חברון היא מעין מעבדה לניסוי פרקטיקות שליטה ודיכוי של הפלסטינים בידי ישראל. בשלב מאוחר יותר, מיושמות פרקטיקות אלה בייתר השטחים הכבושים בגדה המערבית". ניתן לראות בכך ניסוח אלטרנטיבי לאמירה "הכיבוש משחית". הסרט מוביל למסקנה כי המדיניות שמיישמת ישראל בחברון וביתר השטחים הכבושים גלשה ותגלוש בצורה זו או אחרת לישראל.

ההיסטוריה של חברון כנבואה מתגשמת

בדרך כלל, שיפוט ההיסטוריה מנקודת מבט היודעת לאן היא הובילה הוא מהלך בעייתי. אולם חלק לא מבוטל מהעוצמה של הסרט ומהזעזוע שהוא משרה על הצופה נובע מהאמת הפשוטה: איתמר בן גביר אוהז בשלטון בימינו. הסרט טוען, כי מבט על חברון בכל נקודה בהיסטוריה כמוהו כראיית העתיד. והנה, אכן, חברון היא העתיד.

הסרט משרטט התפתחות ליניארית עקבית למדי מראשיתה ב-1967 ועד ימינו. הוא משלב ראיונות ודימויים מהשטח, ומציג דרכם את הסטרנספורמציה שעברה חברון ממוקד כלכלי-חברתי ודתי שוקק חיים לעיר רפאים עקובה מדם. בעוד שהמרווינים ברובם הם אנשי צבא שלקחו חלק פעיל בכיבוש, הדימויים מציגים בעיקר את העיר עצמה ואת יושביה היהודים והפלסטינים.

לפי הסרט, אחת הנקודות המכריעות בהיסטוריה של חברון הייתה המשפט הצבאי נגד הרב משה לוינגר, אחד ממקימיה ומראשיה של ההתנחלות בחברון. לוינגר הואשם שיצא עם קבוצת מתנחלים לפעילות טרור שבמהלכה ירו בפלסטינים ברחובות חברון. קצין המבצעים הצבאי דאז, המתראיין בסרט, מספר כי הגיע לעיר וניסה לעצור את לוינגר, אך הלז ואנשיו התעלמו ממנו והמשיכו בירי.

לוינגר הועמד אז לדין על סירוב פקודה ועל שימוש אסור בנשק צבאי, אולם בית המשפט הצבאי זיכה אותו. הסרט רומז כי בנקודה היסטורית זו נזרע זרע הפורענות ששנים לאחר מכן יגולם באלאור אזריה. המקרה של לוינגר מלמד כי

הפגנה במחאה על הרצח של ופאא עבאהרה, תושבת עראבה, נובמבר 2020 (צילום: אל אתיחאד)

התיאטרון הערבי: זעקה נגד רצח נשים

הצמא הגובר של הציבור לתיאטרון.

המחזה "עיישה" זכה בפופולריות רבה. במה הוא עוסק?

אכן, המחזה נתקבל בצורה נהדרת מאז בכורתו בסוף 2019. הוא מציג את סיפורן של נשים שנרצחו בידי בן משפחה, בעל או אח. ניסיתי לבטא בו זעקה נגד אלימות ורצח נשים בהקשר שנקרא "על כבוד המשפחה". כולי תקווה שהמחזה יגיע לכל מקום בו נשים נאבקות למיגור האלימות כלפיהן.

אני מזמינה מנהלי בתי ספר ומתנ"סים נוספים לצפות בהצגה ולהביאה לצופים - צעירים ומבוגרים כאחד. אני מעודדת אותם להזמין הצגות באופן כללי - קיים שפע של מחזות מעולים, וחיוני לחשוף את הציבור לעולם התיאטרון.

אסמהאן חלאילה

הנשים של בת ים מאת לריסה מילר

ידיים זחלו מידלדלות ברחובות עיניים נפלו משמיים כמו מן אל תוך כפות ידיים תפוחות ענוגות כפרי נשים נשלחו באוטובוסים מבת ים אל תל אביב אין קו מהיר אין קיצורי דרך משם וחזרה עייפות מביאה מטבעות קרים מסיימות יום ארוך וקשה נוסעות בקו 125 הזה תשע שעות עבודה והשמש כבר שוקעת לוקחת איתה את הרגליים הכבדות יום נגמר בסוף שלמה סוף שהוא טרטור מתמשך של אוטובוס מלא נוסעים ונהג עצבני המזגן לא עובד טוב פתחו את החלונות אוויר חם ולח נושב בפנים זה לא מיטיב איתנו אנחנו נשים יש לנו חלומות הם לא נראים ככה.

מתוך הספר "ארץ הפז", הוצאת מעין, 2019

הצגת היחיד "עיישה" של התיאטרון הערבי מעמידה במרכזה את נושא רצח הנשים בחברה הערבית. המופע הוצג כבר בערים ובכפרים רבים ברחבי הארץ ונחל הצלחה רבה. הירחון "אל-אצלאח" ("תיקון") פרסם ריאיון עם המחזאית והשחקנית וידאד סרחאן, לילדת מגיד אל-כרום ובוגרת התוכנית לדרמה ולמשחק במכללת אורנים.

סרחאן חיברה את המחזה ומשחקת בו. היא סיפרה בריאיון כי הוריה התנגדו בתוקף ללימודי המשחק שלה: "הסירוב של אבי גבר בכל פעם שניסיתי לשכנע אותו או שביקשתי מאחרים לשכנע אותו כי זה רצוני. אך בסוף הוא השתכנע". להלן קטעים מהריאיון:

מה היחס לתיאטרון בקרב החברה הערבית?

מי שעומד על הבימה יודע היטב עד כמה התיאטרון הוא מדיום שמבטא שפה משותפת בין עמים וקבוצות. בנוסף, התיאטרון הוא מרחב חינוכי ותרבותי. הוא מבטא רגשות אישיים וקולקטיביים, ומעלה על סדר היום נושאים שנויים במחלוקת. יש להמשיך ולחזק את התיאטרון בחברה הערבית ולהעניק לו יותר משאבים. אני אופטימית, כי אני רואה את

יום האישה בתיאטרון יפו

תיאטרון יפו מקיים השבוע שורה ארוכה של אירועים לציון יום האישה הבינלאומי תחת הכותרת "פסטיבל אישה". האירועים יתקיימו בין רביעי (8.3) למוצ"ש (11.3).

בין האירועים המתוכננים: דיון בנושא חיבור חוויה אישית לעשיית ארגוני הנשים; הקרנת הסרט הקצר "סאלמה"; רב-שיח על פעילות הארגונים הפמיניסטיים; הצגת המחזה "חיים מחוץ לעצמם" המפיה חיים בטקסטים מאת שיח'ה חליווה (ערבית עם תרגום לעברית); והופעה מוסיקלית של הזמרת סמאח מוסטפא.

ביום חמישי יוצגו שתי הצגות: "שהרזאד" - אלף לילה ולילה ו"אום כולת'ום", בכיכובה של גלית גיאת. עוד בתוכניה: מופע הסטנדאפ של סמירה סרייה "סיפור בהמשיכין"; המופע "איזה מלכה את: אסתר או ושתי?" בהשתתפות הסופרת דורית רביניאן והסטנדאפיסטית נועם אליאסי לרגל יום האישה וחג פורים; והצגת המחזה "התחנה" בשיתוף עם תיאטרון פלטפורמא.

ייצוג לעובדות הניקיון באקדמיה

נערכה ועידת חד"ש ה-10

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש) קיימה בסוף השבוע את הוועידה ה-10 ובחירה במוסדות חדשים. ח"כ לשעבר עסאם מח'ול נבחר לתפקיד יו"ר החזית ולצדו נבחרו סגניו: שוקרי עואודה, נועה לוי, נקד נקד, חוסאם עאזם ושחדה בן ברי.

עם בחירתו מסר מח'ול: "חד"ש מחויבת יותר מתמיד למאבק יהודי-ערבי משותף, עיקש ושוויוני למען דמוקרטיה אמיתית, במובן העמוק של המילה". עוד הוסיף: "נעמוד איתן נגד הפשיזם ונגד הכיבוש. נפעל נגד ממשלת הימין הקיצוני".

סינפי מק"י וחד"ש בת"א בשיתוף מערכת "זו הדרך" הקפיטליזם הישראלי,

הדמוקרטיה והכיבוש

קורס קצר

בן שלושה מפגשים בימי חמישי

בתאריכים: 16.3, 23.3, 30.3, 20:00 אחד העם 70 תל אביב

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

הופעת הלהקה

"סנדמן פרוג'קט"

רביעי, 8.3, בשעה 20:00

הקרנת הסרט

"מות המשוררת" / דנה גולדברג

ואפרת מישורי

בהשתתפות הבימאית **דנה גולדברג,**

והשחקנית **סמירה סרייה**

ישראל, 2017, 75 דקות (עברית וערבית; עם כתוביות באנגלית)

חמישי, 21.3, בשעה 20:00

השבוע באתר "זו הדרך"

ההסתדרות והמעסיקים לימין ממשלת נתניהו, שביתה כללית בצרפת, מרצים ישבתו ביום הזעם בחמישי ועוד...

zoha.org.il

הפגנה למען העסקה ישירה של עובדות הניקיון באוני-תל-אביב, 9 בינואר (צילום: חד"ש סטודנטים)

הארגון כוח לעובדים הוא הארגון היציג של עובדות הניקיון בשלוש האוניברסיטאות הגדולות - העברית, תל אביב ובן-גוריון. כוח לעובדים מסר: "לראשונה שירותי הניקיון בשלוש האוניברסיטאות הגדולות מופעלים באמצעות חברה משותפת ולא באמצעות חברות קבלניות. לראשונה הוקם איגוד המייצג עובדות ניקיון, וזה ינהל מו"מ מול המעסיק בהובלתן". לדברי ראשי הארגון, "הגיע הזמן שנכנה את העובדות, אשר חלקן מועסק עשרות שנים באוניברסיטאות, בשמן האמיתי: סגל הניקיון באוניברסיטאות".

פעילי המאבק להעסקה ישירה באוניברסיטת תל-אביב לקחו חלק רחב במאמץ לארגון עובדות הניקיון. בין הפעילים נמצאים חברי תאי חד"ש באוניברסיטאות. עתה הם משמיעים ביקורת על כוונת המוסדות להקים "חברה בת" שתעסיק את העובדות, במקום להעבירן להעסקה ישירה. "העסקתן תשתפר, למרות שהשכר ההתחלתי עדיין יהיה שכר מינימום. אך הן לא יזכו בביטחון תעסוקתי, ותנאיהן לא יושוו לאלה של עובדי האוניברסיטה", מסרו הפעילים. "האם ילדי העובדות יזכו ללמוד בחינם באוניברסיטה כמו ילדי יתר העובדים? האם יתאפשר לעובדות לגשת למכרזים פנימיים הפתוחים לעובדי האוניברסיטה כדי להתקדם בעבודתן? ההנהלות לא מוכנות לדרן בפרטים האלה", הוסיפו.

"אנו מברכים על התוכנית לסיים את העסקת העובדות דרך חברות קבלן נפשעות ונצלניות, ובפרט על המעבר ליצירת העסקה שתאפשר לעובדות להתאגד. עם זאת, לא נסכים להמשיך אפלייתן. אין כל הצדקה להחרגתן מקהילת עובדי האוניברסיטה ולהעסקתן דרך 'חברה בת'. תפקידה הלכה למעשה למזער את אחריות הנהלת האוניברסיטאות כלפי העובדות, ולמנוע מהן את הביטחון התעסוקתי המגיע להן. הניסיון המר מול 'חברות בנות' ברשויות המוניציפליות כבר הוכיח, כי אין כל ערובה לכך שצורת העסקה זו לא תהיה פוגענית. לכן, נמשיך לדרוש מעבר להעסקה ישירה, ולא נתפשר על שום פרקטיקה לבד מהעסקה ישירה", הדגישו.

ח"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י: maki.org.il info@maki.org.il